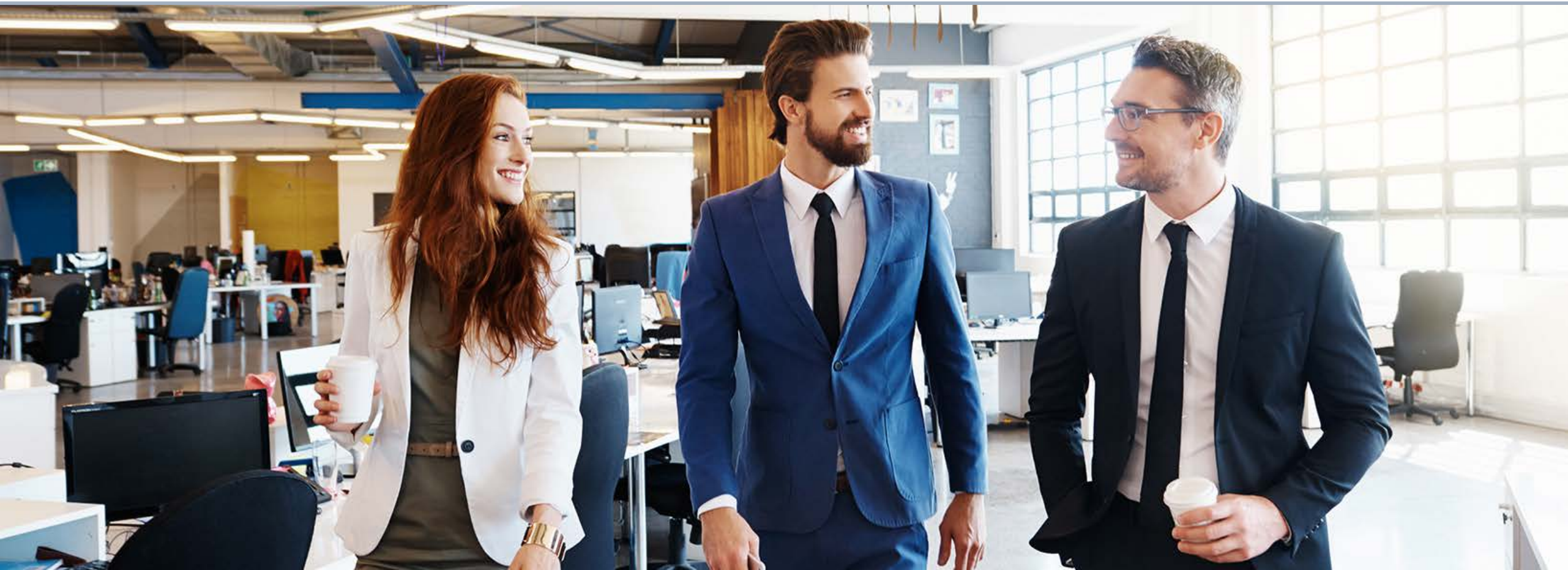

Accountantsverslag 2017

Gemeente Leusden

12 juli 2018

Aan de raad van de gemeente Leusden
T.a.v. I. Schutte, raadsgriffier
Postbus 150
3830 AD LEUSDEN

Utrecht, 12 juli 2018
Kenmerk: 1.050.045/JvdB/KAR/1396

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2017 van gemeente Leusden (hierna te noemen 'gemeente') gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2017. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies van de jaarrekeningcontrole opgenomen.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de verantwoordelijke portefeuillehouder, dhr. W.R. Vos. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij vertrouwen erop u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,

BDO Audit & Assurance B.V.

namens deze,

w.g.

drs. G.J. Verwoert RA

Inhoudsopgave

1. Dashboard accountantscontrole

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

3. Resultaat en financiële positie

4. Belangrijkste bevindingen

Bijlagen

1. Dashboard accountantscontrole

Strekking controleverklaring	Aandachtspunten voor 2018	Resultaat 2017															
▪ De jaarrekening 2017 is getrouw en rechtmatig. ▪ Begrotingsoverschrijding van € 0,2 miljoen die niet meetelt in ons oordeel. ▪ Onzekerheden ad. € 1,1 miljoen inzake Jeugdzorg en Wmo (nieuw en oud) onder de goedkeuringstolerantie. ▪ Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage. ▪ Er zijn geen niet-gecorrigeerde fouten in de WNT verantwoording. ▪ Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening. ▪ De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV is nageleefd.	▪ Ontwikkelingen grondexploitaties Buitenplaats, Leusden-Zuid en De Biezenkamp monitoren op voortgang. ▪ Doorontwikkeling van de BLNP-samenwerking (inclusief automatisering). ▪ WNRA per 1 januari 2020. ▪ Privacybescherming en ENSIA.	▪ Het resultaat over 2017 bedraagt € 4,4 miljoen positief. Dit is € 4,4 miljoen hoger dan de gewijzigde begroting (€ nihil). ▪ De belangrijkste afwijkingen in de programma's: ▪ Domein ruimte 2,5 miljoen; ▪ Domein Samenleving 1,4 miljoen. ▪ De financiële positie is voldoende. Dit blijkt uit de financiële kengetallen waaronder solvabiliteit, lage schuldquote en gemiddelde ratio grondexploitatie opvallend is wel dat het weerstandsvermogen kleiner dan 1 is.															
Belangrijkste bevindingen	Bedrijfsvoering	Uw financiële positie vergeleken															
▪ Winstneming bij de bouwgronden in exploitatie € 2,5 miljoen op basis van Percentage of Completion (POC) ▪ Beheerplannen ten aanzien van de inschattingen van de omvang voorzieningen voor onderhoud dienen te worden geactualiseerd. ▪ Onzekerheden in het sociaal domein van € 1,0 miljoen en € 0,1 miljoen in de PGB verantwoording. ▪ Correctie inzake ontvangen facturen na balansdatum. ▪ Activering uren medewerkers aan grondexploitaties op basis van inschatting.	• Doorontwikkeling samenwerkingsverband BLNP: Momenteel wordt onderzocht hoe de verbijzonderde interne controlefunctie kan worden ingericht. • Afhankelijkheid derde partijen i.v.m. uitbesteding taken heffing en inning belasting (GBLT), uitkeringen voor inkomensvoorzieningen, Jeugdzorg en WMO (gemeente Amersfoort) waardoor informatie relatief laat beschikbaar is voor de organisatie. Hierbij dient aangegeven te worden dat de GBLT conform afspraken de informatie heeft aangeleverd. • Opmerkingen m.b.t. de IT-controls in de financiële applicatie op het gebied van autorisatie, authenticatie en wijzigingenbeheer.	<table border="1"> <caption>Solvabiliteitsratio</caption> <thead> <tr> <th>Periode</th> <th>Gemeente</th> <th>Gemid. NL*</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>PB17</td> <td>37,0%</td> <td>40,0%</td> </tr> <tr> <td>JR16</td> <td>49,0%</td> <td>40,0%</td> </tr> <tr> <td>PB18</td> <td>46,0%</td> <td>40,0%</td> </tr> <tr> <td>JR17</td> <td>50,4%</td> <td>40,0%</td> </tr> </tbody> </table>	Periode	Gemeente	Gemid. NL*	PB17	37,0%	40,0%	JR16	49,0%	40,0%	PB18	46,0%	40,0%	JR17	50,4%	40,0%
Periode	Gemeente	Gemid. NL*															
PB17	37,0%	40,0%															
JR16	49,0%	40,0%															
PB18	46,0%	40,0%															
JR17	50,4%	40,0%															

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

2.1 Getrouwheid

2.2 Rechtmatigheid

2.3 Aandachtspunten 2018

2.1 Getrouwheid

De jaarrekening 2017 is getrouw

Wij hebben bij de jaarrekening 2017 van de gemeente Leusden een goedkeurende controleverklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid. Een goedkeurende verklaring met betrekking tot getrouwheid betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva per 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor Provincies en Gemeenten.

Wij hebben enkele controleverschillen geconstateerd welke door de gemeente zijn gecorrigeerd. Naast de geconstateerde en verwerkte controleverschillen, zijn tijdens onze controle de volgende resterende controleverschillen geconstateerd.

Resterende, niet-verwerkte controleverschillen 2017 getrouwheid

Nummer	Omschrijving	Betreft post/toelichting	Referentie in rapport	Fouten	Onzekerheden
1	Sociaal domein (Jeugd en Wmo)	Sociaal domein	H 4.3	€ -	€ 677.000
2	Oude WMO taken	Sociaal domein	H 4.3	€ -	€ 398.000
	Totaal			€ -	€ 1.075.000
	Materialiteit (1% voor fouten / 3% voor onzekerheden)			€ 631.000	€ 1.893.000

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en zijn derhalve voornemens een goedkeurende verklaring te verstrekken met betrekking tot de getrouwheid. Voor de onzekerheid in het sociaal domein inzake jeugdzorg verwijzen wij naar hoofdstuk 4.3 van dit verslag.

2.2 Rechtmatigheid

De jaarrekening 2017 is rechtmatig

Wij hebben bij de jaarrekening 2017 van de gemeente Leusden een goedkeurende controleverklaring verstrekt met betrekking tot de rechtmatigheid. Een goedkeurende verklaring met betrekking tot rechtmatigheid betekent dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in de jaarrekening 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen en in overeenstemming zijn met de relevante wet- en regelgeving. De relevante wet- en regelgeving is opgenomen in het vastgestelde normenkader.

Tijdens onze controle zijn de volgende resterende onrechtmatigheden geconstateerd:

Resterende controleverschillen 2017 rechtmatigheid welke meetellen in ons oordeel					
Nummer	Omschrijving	Betreft post/toelichting	Ref. in rapport	Fouten	Onzekerheden
1	Onzekerheid Sociaal domein (Jeugd en Wmo)	Sociaal domein	H 4.3	€ -	€ 677.000
2	Oude WMO taken	Sociaal domein	H 4.3	€ -	€ 398.000
3	Aanbesteding automatiseringsdiensten	Rechtmatigheid	H 4.5	€ 111.000	€ -
	Totaal			€ 111.000	€ 1.075.000
	Materialiteit (1% voor fouten / 3% voor onzekerheden)			€ 631.000	€ 1.893.000

Voor de onrechtmatigheden in de aanbestedingen verwijzen wij naar hoofdstuk 4.5 waarin wij nader uiteenzetten waar dit betrekking op heeft. Begrotingsoverschrijdingen zijn onrechtmatig. Wij hebben een begrotingsoverschrijding van totaal € 0,2 miljoen op het programma Overhead geconstateerd. In de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV is aangegeven in welke situaties begrotingsoverschrijdingen wel en in welke situaties begrotingsoverschrijdingen niet meegeteld dienen te worden in het oordeel van de accountant. De algemene lijn is dat begrotingsoverschrijdingen die binnen de beleidskaders van de raad passen, niet meegewogen worden in het accountantsoordeel. De Kadernota Rechtmatigheid geeft voorts aan dat kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd, tellen mee in het oordeel. Hiervan is geen sprake. Dit is nader toegelicht in hoofdstuk 4.4.

2.3 Aandachtspunten voor 2018

Inleiding	Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2017 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven. Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.
Grond-exploitaties	Gezien de huidige marktontwikkelingen en de laatste wijzigingen in de regelgeving komt de focus steeds meer te liggen op (tussentijdse) winstneming bij grondexploitaties. Conform de aanvullende BBV notitie hieromtrent dient de Percentage of Completion (POC) methode te worden gehanteerd. Dit houdt in dat winst moet worden toegerekend aan het complex op basis van de voortgang van de kosten en de opbrengsten. In de jaarrekening van 2017 heeft gemeente Leusden de winstneming voor het eerst verwerkt op basis van deze methode en heeft een winstneming ad € 2,5 miljoen plaatsgevonden. Voor komend jaar verdient het de aandacht om de realisatie van de geprognostiseerde kosten en opbrengsten te blijven monitoren. Afwijkingen van de prognose leidt tot een andere eindwaarde.
BLNP-samenwerking	De gemeente Leusden is met de gemeenten Bunschoten, Nijkerk en Putten een samenwerkingsverband aangegaan. Samenwerking vindt plaats op o.a. administratief, juridisch, IT en personeelsgebied. Gedurende onze controle hebben wij geconstateerd dat er nog enige aanloop problemen waren met systeeminstellingen van de geautomatiseerde omgeving waardoor wij (nog) niet konden steunen op de controles die plaatsvinden binnen de software pakketten. De aandacht dient met name te liggen bij de identificatie en authenticatie binnen de financiële werkomgeving. Ons is toegezegd dat in de doorontwikkeling van de samenwerking hier aandacht aan zal worden besteed.
Jaarrekening ten behoeve van certificering	De gemeente Leusden maakt gebruik van een digitale omgeving voor het publiceren van de jaarrekening. In deze vorm is de jaarrekening duidelijk leesbaar echter is het niet mogelijk voor ons als accountant deze jaarrekeningomgeving te certificeren. Derhalve dienen wij de jaarrekening in de 'oude' vorm te certificeren. Hierbij dient aangemerkt te worden dat de huidige gecertificeerde versie van de jaarrekening 2017 de splitsing tussen het jaarverslag, de jaarrekening en de bijlage beperkt zichtbaar is. Voor 2018 willen wij als aandachtspunt meegeven om aan de leesbaarheid van de jaarrekening ten behoeve van certificering voldoende aandacht te besteden.
ENSIA	De sterk toegenomen en nog steeds toenemende digitalisering van gemeenten vraagt veel aandacht voor de kwaliteit van informatieveiligheid. Gemeenten beheren veel persoonsgegevens. Elk jaar moeten gemeenten zich dan ook verantwoorden over de kwaliteit van informatieveiligheid en/of de hierbij gebruikte informatiesystemen /-platformen. Tot nu toe bestonden hiervoor diverse aparte audits; een tijdrovende aangelegenheid voor gemeenten. Het project ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) heeft als hoofddoel de verantwoording voor gemeenten te vereenvoudigen door deze zo effectief en efficiënt mogelijk in te richten, gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). De organisatie heeft de huidige stand in de jaarrekening opgenomen in de Sub-Paragraaf ENSIA en informatieveiligheid beginnend op pagina 108.

2.3 Aandachtspunten voor 2018

WNRA

Naar huidige verwachting treedt met ingang 1 januari 2020 de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren in werking (WNRA). Onderdeel van de WNRA is de wijziging van de definitie van ambtenaar in de Ambtenarenwet. Door deze definitie wijziging raakt een grote groep ambtenaren hun 'ambtenarenstatus' per 1 januari 2020 kwijt. De gevolgen voor de lokale overheden zijn:

- Het reguliere arbeidsrecht wordt van toepassing op het merendeel van de overheidswerknemers;
- Individueel overeengekomen arbeidsvoorwaarden zullen na de transitie in 2020 onderdeel uitmaken van de arbeidsvoorwaarden van overheidswerknemers. Deze arbeidsvoorwaarden mogen na 2020 alleen nog volgens de regels van het civiele arbeidsrecht gewijzigd worden.
- Arbeidsrechtelijke zaken als de duur van het dienstverband zullen mee overgaan in 2020, waardoor ook de overheidswerkgever hiermee rekening moet houden bij de berekening van transitievergoedingen, pensioenregelingen en andere mogelijke gratificaties.
- De ondernemingsraden zullen andere - en veelal - grotere bevoegdheden krijgen bij beslissingen van de overheidswerkgever. Het overeenstemmingsbeginsel binnen het georganiseerd overleg zal veelal wijken voor het instemmingsrecht van de ondernemingsraad.

De voorbereiding op de invoering van WNRA zal veel tijd in beslag nemen. Voor 2018 is het van belang dat gemeente Leusden verdere stappen zet voor een implementatieplan zodat dit gereed is en er voldoende kennis omtrent de wet en de gevolgen aanwezig is binnen de organisatie.

Privacy bescherming

De bescherming van databestanden en privacygegevens is in de huidige tijd erg belangrijk. Onvoldoende beveiliging kan leiden tot verlies en diefstal van persoonsgegevens en vervolgens tot misbruik ervan, zoals identiteitsfraude. Er zijn momenteel twee wetten die bepalen hoe gemeenten persoonsgegevens mogen gebruiken. Dit zijn de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp/inclusief meldplicht datalekken) en de Wet basisregistratie personen (Wet BRP). De Autoriteit Persoonsgegevens houdt in de gaten of instellingen zich aan deze wetten houden. Bedrijven en overheden die persoonsgegevens verwerken moeten deze volgens de Wet beveiligen en hiervoor passende technische en organisatorische maatregelen nemen. Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Dat betekent dat er vanaf die datum dezelfde privacywetgeving geldt in de hele Europese Unie (EU). De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldt dan niet meer. De nadruk bij de AVG ligt - meer dan nu bij de Wbp - op de verantwoordelijkheid van organisaties om te kunnen aantonen dat zij zich aan de wet houden.

De privacybescherming heeft de aandacht bij de gemeente. Zo heeft de gemeente systemen en procedures ingericht voor het controleren en signaleren van cyberaanvallen, virussen en datalekken. Er is bij de gemeente een inventarisatie gemaakt van alle persoonsregistraties die aan derde partijen zijn uitbesteed (de zogenaamde bewerkers) en bewerkersovereenkomsten met derden zijn afgesloten. Nieuw onder de AVG is dat de organisatie moet kunnen aantonen dat zij geldige toestemming van mensen heeft gekregen om hun persoonsgegevens te verwerken.

3. Resultaat en financiële positie

3.1 Resultaat 2017

3.2 Uw financiële positie vergeleken

3.1 Resultaat 2017

Resultaat 2017 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 4,4 miljoen

Het resultaat van de gemeente Leusden over het jaar 2017 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 4,4 miljoen voordelig. In het onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven:

Overzicht van baten en lasten 2017

	Rekening 2017	Gewijzigde begroting	Δ	Δ in %
<i>(alle bedragen in € '000)</i>				
Domein Bestuur	-3.854	-4.047	193	-5%
Domein Leefomgeving	237	82	155	189%
Domein Samenleving	-18.305	-19.706	1.401	-7%
Domein Ruimte	1.039	-1.489	2.528	-170%
Subtotaal programma's	-20.883	-25.160	4.277	-17%
Algemene dekkingsmiddelen	36.794	35.863	931	3%
Overhead	-7.327	-7.082	-245	3%
Heffing VpB	17	-109	126	-116%
Onvoorzien	-	-	-	0%
Saldo van baten en lasten	8.601	3.512	5.089	145%
Reserve mutaties	-4.214	-3.512	-702	20%
Resultaat	4.387	-	4.387	100%

Het saldo 2017 wijkt ongeveer 4% af van de totale begrote lasten (na wijziging). Op basis van onze ervaringsnorm bij gemeenten is een afwijking van 2%-3% inherent aan een complex begrotingsproces. Het resultaat over 2017 is € 4,4 miljoen hoger dan in de gewijzigde begroting (budget neutraal) was uitgegaan, waarbij de voornaamste afwijking voortvloeit uit Domein Ruimte (€ 2,5 miljoen).

3.1 Resultaat 2017

Toelichting
belangrijkste
afwijkingen
tussen begroting
en realisatie

De belangrijkste afwijkingen in de programma's:

- Domein Ruimte € 2,5 mio
- Domein Samenleving € 1,4 mio

Domein Ruimte

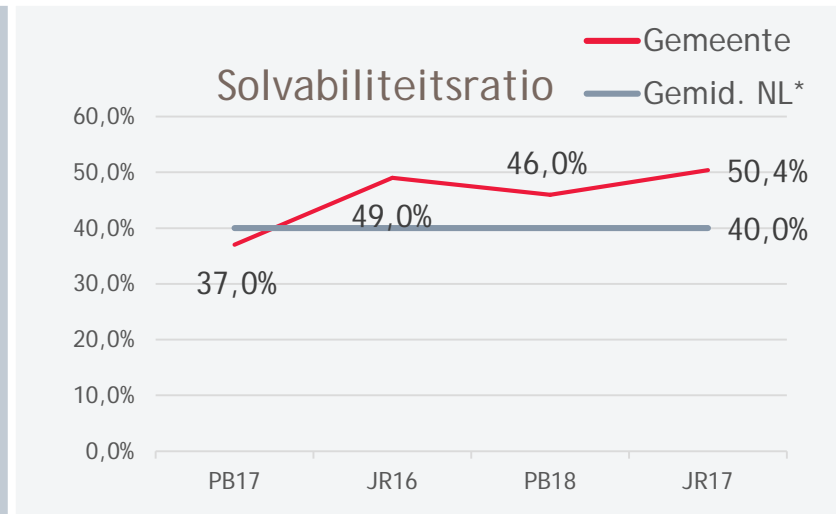
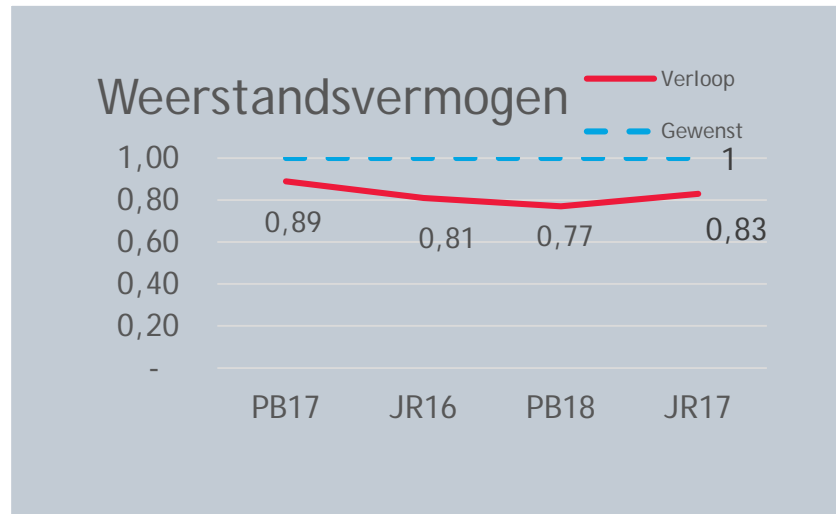
Het voordelige resultaat laat zich met name verklaren door de tussentijdse winstneming ad € 2,5 miljoen op het Valleipark. Door een aanpassing in het BBV is de PoC methode verplichtgesteld. Bij het opstellen van de begroting kon hiermee nog geen rekening gehouden worden. Nu het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden, is dit risico vervallen. Tevens is door een aanpassing in het BBV de Percentage of Completion methode verplicht gesteld voor tussentijdse winstneming.

Domein Samenleving

Het voordelige resultaat op het domein Samenleving wordt veroorzaakt door met name een aantal onderbestedingen binnen de oude WMO taken. De nieuwe WMO en jeugdzorg taken laten een wisselend beeld zien van over- en onderschrijdingen ten opzichte van de begroting.

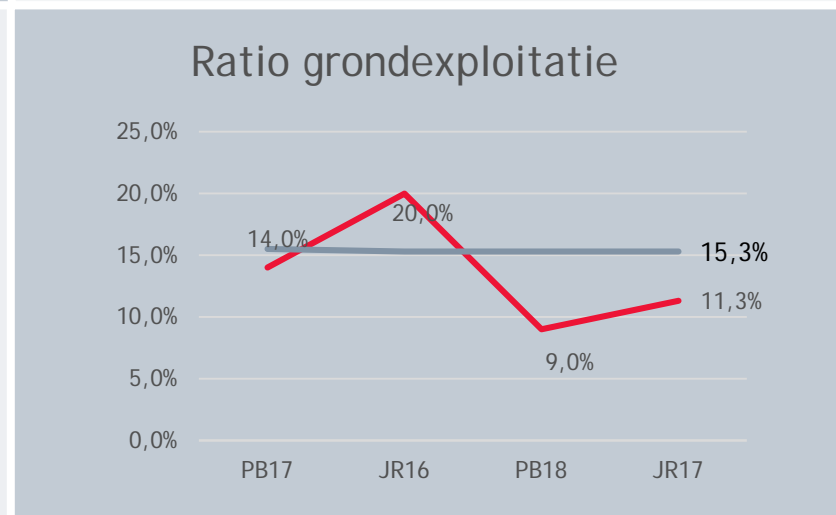
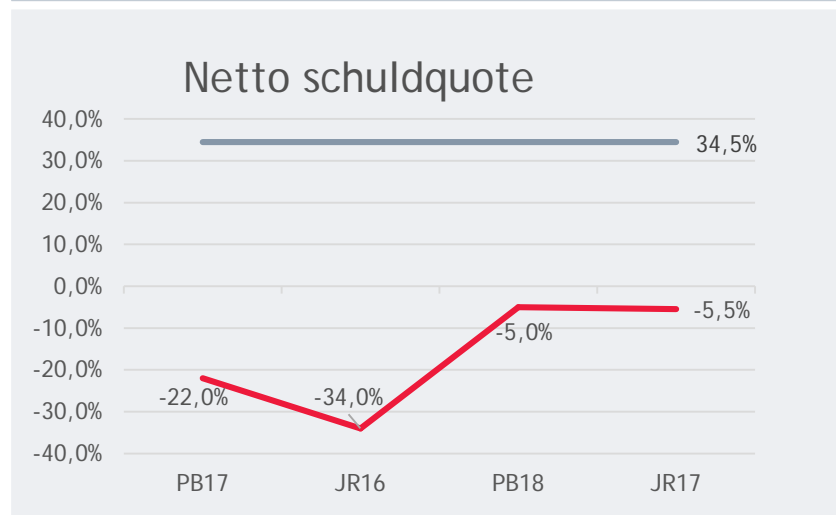
Voor een uitgebreide analyse van het resultaat verwijzen wij naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

3.2 Uw financiële positie vergeleken

- De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde over 2016 voor gemeenten in de categorie <25.000 inwoners volgens het dashboard op www.waarstaatjegemeente.nl
- Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de navolgende pagina's van dit verslag

Legenda:
PB = programmabegroting
JR = jaarrekening

3.2 Uw financiële positie vergeleken

Financiële positie voldoende

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Weerstandsvermogen gemeente Leusden is binnen de bandbreedte

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit verdeeld over twee categorieën. De beschikbare weerstandscapaciteit algemene dienst bedraagt volgens deze paragraaf € 4,1 miljoen waar dit voor de grondexploitaties 4,2 miljoen betreft. Het weerstandsvermogen van de gemeente Leusden is op totaal niveau redelijk in lijn met de benodigde weerstandscapaciteit. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. De gemeente Leusden heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 5,0 miljoen en € 2,9 miljoen voor de grondexploitaties. Dit betekent een weerstandsratio op totaal niveau van 0,95. In de jaarrekening zijn geen individuele risico's opgenomen, echter (buiten de jaarrekening) zijn in de risico monitor individuele risico's wel geduid. In de digitale jaarrekening is een link opgenomen naar deze risico monitor.

Solvabiliteit = eigen vermogen / balanstotaal

Solvabiliteit en netto-schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2017 50,4%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit van de gemeente Leusden is boven het landelijk gemiddelde en hiermee voldoende voor een gemeente van de omvang van Leusden.

Netto-schuldquote (incl. uitgeleend) = schulden / totaal vermogen

De netto schuldquote (-5,5%) ligt onder het landelijk gemiddelde (34,5%). Dit betekent dat de gemeente Leusden een lagere schuldenlast dan gemiddeld heeft. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. Het feit dat de netto schuldquote negatief is, geeft aan dat Leusden meer gelden uit heeft staan dan dat zij leent.

3.2 Uw financiële positie vergeleken

Ratio grond-
exploitatie =
omvang voorraad /
grondvoorraad in %
van inkomsten
voor mutatie
reserves

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe lager het mogelijk risico is. De ratio grondexploitatie van de gemeente Leusden ligt rond het landelijk gemiddelde. Dit betekent dat de risico's in de waardering van de grondexploitaties gemiddeld zijn ten aanzien van gemeenten van vergelijkbare omvang.

Overige kengetallen

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. De structurele exploitatieruimte is positief. Een positief percentage bij de structurele exploitatieruimte betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Het percentage belastingcapaciteit is 90%, wat betekent dat deze ruimte aanwezig is.

Alle kengetallen geven aan dat de financiële positie van de gemeente Leusden voldoende is.

4. Belangrijkste bevindingen

4.1 Schattingsposten

4.2 Grondexploitatie

4.3 Sociaal domein

4.4 Begrotingsrechtmatigheid

4.5 Overige

4.1 Schattingsposten

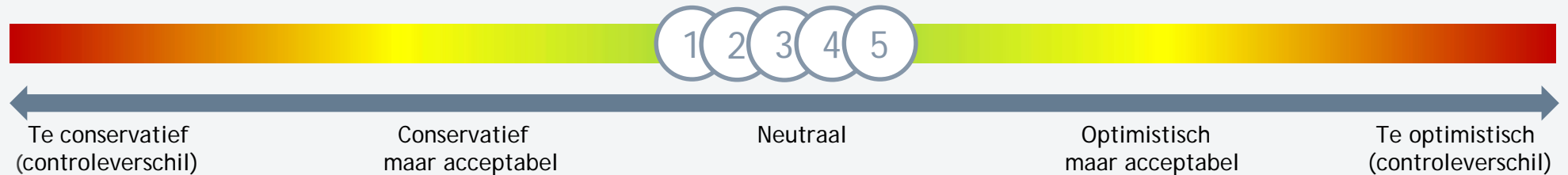
Inschaling schattingsposten

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening, is dat het college schattingen moet maken. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant afwijken van de verwachtingen van het management.

Een goed inzicht in de jaarrekening vereist kennis van deze posten. Als onderdeel van de controle hebben wij de aanvaardbaarheid van de schattingen beoordeeld. In het hierna opgenomen overzicht hebben wij van de jaarrekeningposten waaraan een belangrijke schatting ten grondslag ligt grafisch weergegeven op welke wijze wij de door het college gebruikte mate van prudentie inschalen. De schaal is daarbij van links naar rechts ingedeeld van (te) conservatief naar (te) optimistisch met de classificatie 'neutraal' in het midden.

De met cijfers weergegeven schattingsposten willen wij in het bijzonder onder de aandacht brengen. Per relevante schattingspost is na het grafische overzicht een tekstuele toelichting opgenomen. De cijfers corresponderen met de nummering in de hierna opgenomen tekstuele toelichting per schattingspost).

Uit onderstaand beeld komt naar voren dat de gemeente Leusden neutrale gedragslijnen toepast in de financiële verantwoording.

4.1 Schattingsposten

Toelichting schattingsposten

1. Afschrijvingen

De gemeente waardeert haar grond en gebouwen op basis van de economische levensduur. Op gronden wordt niet afgeschreven en voor gebouwen wordt een termijn tussen de 15 en 40 jaar gehanteerd. De afschrijvingstermijnen zijn vastgesteld door de Raad, acceptabel en vergelijkbaar binnen de sector. Derhalve als neutraal aangemerkt.

2. Winstneming bouwgronden in exploitatie

Ten aanzien van de winstneming van bouwgronden in exploitatie is de notitie grondexploitaties 2016 en in aanvulling hierop de nadere uitleg tussentijds winstnemen (maart 2018) juist toegepast. Hiermee wordt deze inschatting als neutraal ingeschat.

3. Voorzieningen

Voor de voorziening onderhoud zijn diverse plannen opgesteld. Deze plannen worden intern opgesteld op basis van de aanwezige kennis binnen Leusden. De plannen zoals door ons ontvangen waren voldoende actueel kennen een beperkte doorlooptijd (2016 - 2019). Aangezien de plannen de voorziening dienen te onderbouwen voor de kosten van komende jaren is het aan te raden om tijdig de plannen te actualiseren en hierbij voldoende (5 jaar of meer) vooruit te plannen. Bij deze actualisatie dient tevens aansluiting gezocht te worden bij de Notitie Materiële vaste activa (december 2017). Op basis van de huidige plannen hebben wij voldoende inzicht verkregen voor dit jaar en wordt deze inschatting als neutraal ingeschat.

4. Voorziening bouwgronden in exploitatie

De voorzieningen op de bouwgronden in exploitatie komen overeen met de berekende negatieve netto contante waarde in de actualisatie grondexploitaties 2018. Deze berekeningen betreffen de beste inschatting op dit moment. Derhalve kwalificeren wij deze schattingen als neutraal.

5. Algemene uitkering

De gemeente Leusden maakt een aanpassing op de opgave van het ministerie BZK inzake de bijdrage uit het gemeentefonds, waarbij de gemeente gebruik maakt van de bij Leusden bekende informatie. Aangezien de organisatie recentere gegevens heeft dan het ministerie, is deze aanpassing als neutraal aangemerkt.

4.2 Grondexploitaties

Toelichting Grondexploitaties

Positie ultimo 2017

De gemeente Leusden heeft ultimo 2017 acht bouwgronden in exploitatie. Het saldo van deze activa in de jaarrekening bedraagt € 8,1 miljoen. Dit betekent dat het totaal van de verantwoorde kosten hoger is dan het totaal aan opbrengsten tot en met 31 december 2017. De grootste projecten (Buitenplaats, Leusden-Zuid en De Biezenkamp) lopen af in respectievelijk 2022, 2021 en 2022. In de voornoemde boekwaarde is een verliesvoorziening ad ca. € 1,5 miljoen inbegrepen. Deze voorziening ziet met name toe op het complex Buitenplaats en is verhoogd doordat bij de vaststelling van het nieuwe plan gekozen is om hier een bedrijventerrein te realiseren in plaats van kantoren.

De grondexploitaties worden jaarlijks middels de actualisatie grondexploitaties geactualiseerd op basis van de ontwikkelingen die gedurende het jaar hebben plaats gevonden. De doorrekeningen van de actualisatie grondexploitaties 2018 liggen aan de basis van onze controle werkzaamheden in combinatie met onze kennis van de ontwikkelingen in de markt. Door de markt ontwikkelingen wordt momenteel in de sector steeds meer gekeken of tussentijdse winstnemingen dienen plaats te vinden, waar in de afgelopen jaren inherent aan toenmalige economische ontwikkelingen meer focus was voor afwaarderingen respectievelijk het vormen van voorzieningen.

Winstneming

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. In de Notitie Grondexploitatie van de commissie BBV is opgenomen dat voor winstneming de Percentage of Completion (POC) methode geldt: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd, dient tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst te worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat (verslaggevingstechnisch) voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

In 2017 heeft winstneming op basis van de Percentage of Completion methode plaatsgevonden voor het project Valleipark.

4.3 Sociaal domein

Toelichting sociaal domein

Ontwikkeling

Met ingang van 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de Jeugdzorg, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet. De hervorming betekende voor zowel gemeenten als zorginstellingen een enorme transitie in 2015. Naar aanleiding van de transities in het sociaal domein en het onderbrengen van de uitbetaling van de PGB-declaraties bij de SVB zijn in 2015 en 2016 diverse knelpunten gesignaleerd bij de uitvoering en controle. Gedurende 2016 en 2017 is steeds meer duidelijkheid ontstaan over de verantwoording door zorginstellingen aan de gemeente en zijn nadere afspraken gemaakt. De cliëntadministratie is goed op orde en de indicaties per cliënt zijn op juiste wijze vastgelegd in de administratie. Via diverse portals is het berichtenverkeer om wederzijdse informatie uit te wisselen tussen de gemeente en derden verder vormgegeven. De gemeente heeft steeds meer zicht op de afspraken, declaraties en betalingen op cliëntniveau.

Lasten sociaal domein in de jaarrekening

De lasten van de gemeente Leusden met betrekking tot de sociale taken bedragen over 2017 ruim € 7,6 miljoen (2016: € 7,1 miljoen):

PGB:	€ 780.000
Inkoop Jeugd:	€ 4.540.000
Inkoop WMO:	€ 1.240.000
WMO Oud:	€ 1.080.000
Totaal:	€ 7.640.000

Fouten en onzekerheden nader toegelicht

In hoofdlijnen zijn drie alternatieven om de daadwerkelijke levering van de zorg (zogenaamde prestatielevering) te kunnen vaststellen:

- Steunen op controleverklaring van de zorginstellingen en de SVB.
- De afrekenvariant hanteren, waarbij achteraf volgens handreiking afgerekend wordt met de zorginstellingen.
- De gemeente stelt zelfstandig de prestatie vast middels een deelwaarneming op de cliënten. Dit kan direct (rechtstreeks naar de cliënt) of indirect (via de zorginstelling).

4.3 Sociaal domein

Wmo nieuw en jeugdzorg

Bij de implementatie van het Sociaal Domein is met betrekking tot de nieuwe taken voor WMO en Jeugdzorg samenwerking gezocht met de regio waarbij de gemeente Amersfoort als gastheergemeente fungeert. Dit betreft met name de inkopen en aanbestedingen aan de voorkant en de verantwoording achteraf. De regio heeft er voor zorggedragen dat alle (noodzakelijke) contracten zijn afgesloten. In de overeenkomsten met zorgaanbieders en aanvullende afspraken met zorgaanbieders is overeengekomen dat de zorgaanbieders voor de Wmo zich verantwoorden middels het opgestelde accountantsprotocol (iSociaal Domein). Middels de verantwoording van de zorginstellingen wordt zekerheid verkregen over de levering van de zorg.

PGB's

De gemeente heeft budgetten ter beschikking gesteld in de vorm van PGB's. Uit de opgave van de SVB bleek dat deze niet volledig waren besteed. In de jaarrekening heeft de gemeente aansluiting gezocht met de opgave van de SVB en derhalve de bestede PGB's ad. € 0,8 miljoen als last verantwoord. De SVB heeft aan alle gemeenten een brief gestuurd waarin de bevindingen van de accountant van de SVB zijn opgenomen en waarbij een doorvertaling van de geconstateerde fouten naar de individuele gemeenten heeft plaatsgevonden. Omdat de totale fouten hoger waren dan de toleranties heeft de accountant van de SVB een afkeurende controleverklaring afgegeven bij de verantwoording van de PGB's. Uit de rapportage van de SVB blijkt dat ca. 95% van de fouten betrekking heeft op formele fouten en ca. 5% materiële fouten betreft. De formele fouten betreffen bijvoorbeeld het ontbreken van een BSN-nummer en deze hebben geen impact op de verantwoordde lasten. De voornoemd bedoelde materiële fout voor de gemeente Leusden ligt onder de rapporteringstolerantie.

Door de uitvoering van aanvullende verrichte werkzaamheden hebben wij aanvullende zekerheid verkregen met betrekking tot de PGB's, waarmee de onzekerheid is gereduceerd tot 10% van de totale PGB lasten.

Resumé

Voor de Wmo en jeugdzorg is de afrekenvariant gehanteerd waardoor er beperkt sprake is van onzekerheden. De totale lasten aan PGB's bedragen € 0,8 miljoen. Op basis van de aanvullende maatregelen hebben wij aanvullende zekerheid verkregen. Hierdoor is 10% van de totale PGB lasten als onzeker aangemerkt, zijnde afgerond € 0,1 miljoen.

Met betrekking tot de Jeugdzorg en WMO (oud en nieuw) bedraagt de onzekerheid totaal € 1,0 miljoen.

4.4 Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrecht-
matigheid

Lastenoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid

De gemeenteraad autoriseert de begroting en stelt de kaders voor het college vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid binnen de gestelde begroting. Begrotingsafwijkingen dienen tijdig gesignaleerd en gerapporteerd te worden aan de gemeenteraad. Bij begrotingsoverschrijdingen die niet gedurende het jaar zijn voorgelegd aan de gemeenteraad is formeel sprake van een onrechtmatigheid. Echter, deze overschrijdingen hoeven niet altijd te worden meegewogen in het accountantsoordeel, bijvoorbeeld indien de overschrijding geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerd opbrengsten of overschrijdingen bij open-einde regelingen.

In de programmarekening 2017 is sprake van overschrijdingen boven de rapporteringstolerantie op het programma Overhead ad. € 245.000. In paragraaf 3.3.3 van de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV zijn verschillende typen overschrijdingen benoemd en de mate waarin deze moeten worden afgewogen in het accountantsoordeel omtrent de rechtmatigheid. Kosten overschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd tellen mee in het oordeel. Hiervan is geen sprake omdat middels de onttrekkingen uit de reserves (die door de raad zijn geautoriseerd) de overschrijding compenseert waardoor er direct gerelateerde baten tegenover staan.

Begrotings-
overschrijdingen
tellen niet mee in
ons oordeel

Bij het vaststellen van de jaarstukken door de gemeenteraad worden deze overschrijding zoals toegelicht op bladzijde 77 in de jaarstukken alsnog door de gemeenteraad geautoriseerd. Vooruitlopend op deze autorisatie hebben wij de begrotings- en kredietoverschrijdingen niet meegewogen in ons rechtmatigheidsoordeel.

Geen kredietover-
schrijdingen

Kredietoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid hebben wij tevens de lastenoverschrijdingen op investeringskredieten beoordeeld om vast te stellen of de gerealiseerde uitgaven binnen de door de gemeenteraad geautoriseerde begroting zijn gebleven. Uit deze analyse blijkt dat op geen van de investeringskredieten sprake is van een overschrijding op een de door de gemeenteraad vastgesteld investeringskrediet. In de toelichting bij de vaste activa in de jaarrekening is hiervan een overzicht gepresenteerd.

4.5 Overige

Correctie ontvangen facturen na balansdatum

Bij onze voortgezette controle hebben wij een aantal facturen aangetroffen die betrekking hadden op 2017 maar pas in 2018 door de gemeente zijn ontvangen. Doordat deze facturen geactiveerd diende te worden had deze correctie geen resultaatimpact maar enkel een balans verhogend effect.

Aanbestedingen

De onrechtmatigheid uit de aanbesteding van automatiseringsdiensten heeft betrekking op de één-op-één onderhandse gunning van de financiële administratie voor het BLNP-samenwerkingsverband. Deze gunning is door gemeente Leusden gedaan. De onrechtmatigheid heeft enkel betrekking op het deel van gemeente Leusden binnen het contract. De bestedingen van de andere deelnemende gemeenten zullen bij de betreffende gemeente als onrechtmatig worden aangemerkt.

Bijlage A: Onze controle

Bijlage B: Bevindingen SISA-bijlage

Bijlage A

Onze controle

Scoping: doel en object van de controle	Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Leusden, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld zijn in overeenstemming met het BBV. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging.															
Materialiteit	Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 631.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. <table border="1" data-bbox="450 771 2292 1006"><thead><tr><th>Goedkeuringstolerantie</th><th>Goedkeurend</th><th>Beperking</th><th>Oordeelsonthouding</th><th>Afkeurend</th></tr></thead><tbody><tr><td>Fouten in de jaarrekening (% lasten)</td><td>≤ 1%</td><td>> 1% < 3%</td><td>-</td><td>≥ 3%</td></tr><tr><td>Onzekerheden in de controle (% lasten)</td><td>≤ 3%</td><td>> 3% < 10%</td><td>≥ 10%</td><td>-</td></tr></tbody></table> Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 50.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid en rechtmatigheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.	Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelsonthouding	Afkeurend	Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1% < 3%	-	≥ 3%	Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	-
Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelsonthouding	Afkeurend												
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1% < 3%	-	≥ 3%												
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	-												

Bijlage A

Onze controle

Onafhankelijkheid	Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controle cliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij bevestigen dat we geen giften hebben gegeven aan dan wel aangenomen van de organisatie of haar personeel. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.
Fraude en non-compliance	Onze controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole, houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties op verschillende niveaus binnen de organisatie. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en -situaties besproken met de directie, de portefeuillehouder Financiën, het management, de concern controller en de werkgroep financiële verantwoording. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties voor materiële fraude opgeleverd.
Geautomatiseerde gegevensverwerking	De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze managementletter 2017. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. De interim-controle heeft meerdere tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht namelijk: • Logische toegangsbeveiliging: Beheer authenticatie in financiële applicaties voldoende geborgd; • Logische toegangsbeveiliging: Periodieke review autorisaties in de financiële applicaties niet adequaat ingericht. • Wijzigingenbeheer: Procedure voor wijzigingenbeheer nog te formaliseren; • Continuïteit: Monitoring procedures instelling m.bt. beveiliging servers en back-up en recovery. Gedurende het jaar hebben er geen gebeurtenissen plaatsgevonden die de continuïteit van de automatiseringsomgeving hebben bedreigd.

Bijlage B

Bevindingen SISA-bijlage

Geen bevindingen
inzake de
controle van de
SiSa-bijlage

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Leusden heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2017 in het kader van SiSa worden verantwoord. Wij doen dit middels een tabel, die ook moet worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Per regeling wordt aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Deze tabel wordt hieronder weergegeven.

Indien er geen bevindingen zijn, dient op basis van de Nota verwachtingen Accountantscontrole Sisa de navolgende tabel leeg gelaten te worden. Dit is van toepassing voor gemeente Leusden.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)			
E27b	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2017			
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2017			

Nieuwe perspectieven

In de nieuwe economie doen kansen zich sneller voor dan ooit. Nieuwe spelregels geven een boost aan zakelijk werken. En een nieuwe generatie staat klaar om het anders te doen. Beter, slimmer, innovatiever. Wie succesvol wil ondernemen, moet zelf ook vernieuwen. Open staan voor verandering. En met open vizier kijken naar de mogelijkheden die voor ons liggen.

Nieuwe perspectieven, dát is wat BDO u wil bieden. En kan bieden, dankzij onze unieke combinatie van lokale marktkennis en een internationaal netwerk. Persoonlijke dienstverlening en een professionele aanpak. BDO helpt u graag om vanuit een andere invalshoek naar uw business te kijken. Zodat u de juiste beslissingen neemt om uw organisatie sterker, wendbaarder en succesvoller te maken. Of u nu een mkb-bedrijf, familiebedrijf, publieke organisatie of internationale organisatie bent.

BDO kijkt graag met u vooruit. Samen komen we tot nieuwe inzichten en nieuwe kansen in uw markt. Samen creëren we nieuwe perspectieven.

BDO Accountants & Adviseurs verleent vanuit 25 vestigingen in heel Nederland en met ruim 2.500 professionals diensten op het gebied van accountancy, belastingadvies en consultancy.

BDO adviseert organisaties in tal van branches en is sterk in de advisering aan het Nederlandse middenbedrijf, (semi-) overheidsinstellingen en familiebedrijven. Of het nu gaat om een controle van uw jaarrekening, de begeleiding van een ingewikkelde overname of een fiscaal advies op maat. In alle gevallen heeft u te maken met professionals. Zowel lokaal, regionaal, landelijk als internationaal. BDO maakt deel uit van het internationale BDO-netwerk (actief in 162 landen, meer dan 73.500 medewerkers wereldwijd) dat bestaat uit zelfstandige en onafhankelijke organisaties, die over de hele wereld onder de merknaam BDO actief zijn op het gebied van de zakelijke dienstverlening. Dat maakt ons in alle opzichten bijzonder betrokken. Kijk voor meer informatie op www.bdo.nl